

ΤΣΙΓΚΕΝΕ ΣΑΡΑΪ

Τὸ ἱστορικὸν τοῦ Σεραΐου

Πρὸ τριακοσίων περίπου ἐτῶν εἰς τὸ Σαράϊ κατοικοῦσαν μόνον Τούρκοι καὶ Γύφτοι, οἱ δὲ Ἕλληνες κατοικοῦσαν εἰς τὸν Γαλιτὰν μακρὰν τοῦ Σεραΐου, 2500 μέτρα ἀνατολικῶς. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔζη κάποιος ληστής πολὺ φοβερός ὀνόματι Σαυζογλου, τὸν ὁποῖον βέβαια ἔκαμαν αὐτοὶ τόσον πολὺ τρομερὸν καὶ αὐτὸς τοὺς κατάκαιε καὶ τοὺς ἐσκότωνε κάθε ἡμέραν, γι' αὐτὸ ἠναγκάσθησαν νὰ συνθηκολογήσουν μετὰ τοὺς Τούρκους τοῦ Σεραΐ καὶ κτίσανε τὰ πρῶτα ἑπτὰ σπίτια εἰς τὸ Σεραΐ καὶ ἀπομείναν καλὲ, οἱ δὲ λοιποὶ Γαλιτανοὶ ἔφυγαν πρὸς τὰ Γανόχωμα, Ραδεστό καὶ Ἡράκλεια. Τὸ Σαράϊ κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα τῆς τουρκοκρατίας, ἴσως καὶ τὸν δευτέρου ἦτο μᾶλλον ἱερὸς τόπος τῶν Τούρκων, διότι εἶχαν κτισμένον τὸ τζαμί τους μετὰ χρονολογίας τους 940 περίπου (καὶ πολλοὶ σπουδαῖον τζαμί,) κάτω ἦτο στρωμένον μετὰ ἀρχαῖα μάρμαρα ἀπὸ ἐκκλησίαις, καὶ στὸ μέρος του λέγανε ὅτι ἦτο ἐκκλησία. Ἐπίσης στὴν πλατεία καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ Τζαμί ἦτο ἓνα μνήμα Τεκές. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχε πολλοὺς Χοτζάδες καὶ τοὺς τάγιζε λέγε τὸ Ἰμαρέτ' ὄχι μόνον αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ ἄλλους πολλοὺς ὅσοι περῶσαν ἀπὸ κεῖ, καὶ τοὺς Γύφτους φαίνεται, γι' αὐτὸ μαζευτηγαν καὶ αὐτοὶ ἐκεῖ. Ἐλέγετο Ἁγίος πασσᾶ Βαζουφού, εἶχε ἔκτισαι ἀπέραντον 20 χιλιόμετρα καὶ ἀπὸ τὰς τέσσαρες πλευρὰς καὶ μέγιστε τελευταῖος τὸ διεκδικοῦσε κάποια Σουλτάνα ἀπὸ τὴν Πόλι καὶ τὸ ἐνοικίαζε. Ἐννοεῖται ὅτι κατόπιν ἔμεινε ὀλίγον, μόνον δηλ. τὸ δίσκος καὶ ἡ ἀγορὰ τὸ Μπατζίζ, ἐκτίσθησαν 20 καὶ πλέον χωριὰ μέσα στὸ Βακούφ. Κατόπιν τὸ Σαράϊ ἄλλαξε τακτικὴ καὶ ἀπὸ ἱερὸν ἔγινε κέντρον παραθερισμοῦ, τῶν διαφόρων σουλτάνιδων καὶ μπέηδων τῆς Κηπόλεως. Ἐπίσης μετὰ τὸν Κορμαϊκὸν πόλεμον ἦλθαν καὶ ἐγκατεστάθησαν οἱ Σουλτάνοι τῆς Κορμαίας καὶ εὗρίσκεται καὶ αὐτὴ ἡ γενεὰ των, εἶχε δὲ καὶ πολλοὺς Γενιτσαρούς ποὺ εἶχαν χιλιάδες πρόβατα κλ. Οἱ Γύφτοι ἦταν ὅλοι ὀργανοπαίξεται καὶ διεσκέδαζαν τοὺς σουλτάνους καὶ τοὺς μπέηδες.

Ἐπίσης εἶχαμεν μιὰ γενεὰ καὶ τὴ λέγαμε Μπαλαρίνες' αὐτὲς χο-

N. T. 1939 r.

255-256

ρεύανε ὡς λέγουν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ πραγματικῶς ἦταν ῥά-
τσα εὖμορφη καὶ ὀλίγο ἐλαφρόμυαλη. Εἴχαμεν καὶ ἄλλους, Μπαλάτες
εἰς τὴν ἴδιαν κατηγορίαν καὶ ἡ κατωγὼγὴ τους ἦταν ἀπὸ τὸν Μπαλατὰ
τῆς Πόλης πού τις φέρανε αὐτοί. Ἐπίσης εἴχαμε πολλές ὀνομασίες διαφό-
ρων τόπων καὶ κατεστραμμένων χωρίων σύμφωνα με τῆς Πόλης, ὅπως π.χ.
Γαλατᾶς, Μπέτογλου, Μάλτεπε, Ὁρτάκιοι κλπ. Ὁ κόσμος δηλ. ὁ Ἑλλη-
νισμὸς τοῦ Σεραγιοῦ ἦτο πολὺ ὀπισθοδρομικὸς πρὸ τοῦ Ρωσσοτουρκικοῦ
πολέμου, διότι δὲν εἴχαν σχολεῖαν καὶ ἐκκλησίαν δὲν τοὺς ἐπέτρεπαν ἐπ'
οὐδενὶ λόγῳ καὶ τὰ πρῶτα γράμματα μερικοὶ πού ξεύρανε πηγαίνανε
εἰς τὸ Γιοβαλῆ καὶ ἀπάνω στὴν ἄμμο ἢ σὲ πλάτη μεγάλου ζώου, πού
χρησιμεύε ὡς πλάκα, γράφανε. Τὰ πρῶτα χρόνια τῆς τουρκοκρατίας αὐ-
τοὶ πού κατώρθωσαν καὶ κράτησαν τὴν πίστι τους ἐπὶ πολλὰ χρόνια
ἐξοῦσαν μέσα στὰ σπήλαια καὶ αὐτὸ τὸ μαρτυροῦν τὰ μικρὰ
χωριουδάκια καὶ σπήλαια πού εὐρίσκοντο μέσα εἰς τὰ ἀπέραντα δάση.
Οἱ Τοῦρκοι τοῦ Σαραίου, ἐὰν καλὰ ἐπρόσεχε κανεὶς, θὰ ἔβλεπε καὶ ἴσως
θὰ διέκρινε γενεὰς χριστιανῶν, τόσην καταπληκτικὴν ὁμοιότητα εἴχαν.
Φαίνεται ὅτι ἐπειδὴ ἦτο κεντρικὸν μέρος, ἡ πίσις καὶ ἡ σφαγὴ ἦτο πε-
ρισσοτέρα ἀπὸ τὰ ἄλλα μέρη. Εἰς τὸ Σαράϊ εἶχε φρούριον καὶ πρὶν 200
χρόνια καταδαφισθῆ. Δὲν ἦτο ὅπως τῆς Βίζας καὶ ἄλλων πόλεων, τὸ μό-
νον ἐναπομείναν ἀρχαῖας ἐποχῆς ἦταν τὰ ἀρχαῖα μαρμάρια μνημεῖα
σπουδαῖα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἔνα χρησίμευε ὡς λεκάνη εἰς τὸ Μπάσστεοσε
καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὴν βρύση τῆς ἀγορᾶς, εἴχαν ἔξωθεν σταυρὸ σκαλι-
στὸ καὶ διάφορα ἄλλα τεχνικὰ σκαλισμάτα· τὸ μαρμαρόμνημα εἶχε ὕψος
1,20, μήκος 2,5 μετρητὰ μέτρα καὶ φάρδος ἕνα καὶ κάτι μέτρα. Βρύσες
εἰς τὸ Σαράϊ εἶχε 34 καὶ ἦτο ἕνα νερὸ ἀπὸ τὴν Καμάρα καὶ ἀπὸ μέσα
στὸ κεμερὶ τῆς Πόλης ἀπόστασις 5 χιλ. ἀνατολικῶς τοῦ χωριοῦ μας ἦτο
ὁ ποταμὸς Γαλατᾶς 300 μ. περίπου καὶ δυτικῶς εἴχαμε τὸν Ἐργίνην πο-
ταμόν· τὸ κλίμα του ἦτο πολὺ ὑγιεινόν.

Τὸ Σαράϊ εἰς τὰ ἐπίσημα χαρτὰ δὲν γράφεται πουθενὰ Τοιγκενέ-
σαράϊ παρὰ γράφεται, Ἁγιάς Πασσά Βακουφοῦ ἢ Σαράϊ, διότι εἴχαμε
τὸν κεντρικώτερον μαχαλὰ Ἁγιάς πασά μαλεσί, Ὁθροῦμ κενὰρ μαλεσί,
Σεμοῦ μαλεσί, Παζαρτζικ κλπ. Ὑπάρχει μία ἐκδοχὴ ἀλλὰ δὲν τὴν ἐπι-
κροτοῦν ὅλοι, διῆθεν ἠγάπησε ὁ Ἁγιάς πασσάς καὶ πῆρε μιὰ τοιγκάνα.
Φαίνεται κάποια ἐποχὴ ἀπέκτησαν καὶ δικαιώματα οἱ Γύφτοι, διότι μετὰ
τὸ Ρωσσοτουρκικὸν πόλεμον ἦλθαν νὰ κατοικήσουν καὶ τουρκογύφτοι καὶ
οἱ κάτοικοι δὲν τοὺς ἐπέτρεπαν· ἀλλὰ αὐτοὶ κάπου ἐστηρίζοντο καὶ λέ-
γανε ὅτι εἴχανε δικαιώματα διότι αὐτὸ εἶνε, λέγανε τὸ δικὸ μας παλάτι.

Τὸ Μπαλτζικ, ἡ ἐβδομαδιαία ἀγορὰ Σαραίου, γίνεται εἰς τὰς 20 Αὐ-
γουστοῦν καὶ διαρκεῖ ἕξ ἡμέρας· τὰς τρεῖς πρῶτας ἡμέρας γίνεται ἡ ζωα-
γορὰ καὶ τὰς ἄλλας τρεῖς ἡμέρας ἐμποροπανηγυρίς· εἶναι δὲ ἀφθαστος εἰς
τὴν κίνησιν, διότι ἤρχοντο ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν, ἀπὸ τὴν Ἀνατολίην καὶ